

KORTE MEDEDELINGEN

NOGMAALS STEENMARTERS IN ONDERAARDSE KALKSTEENGROEVEN

In het Natuurhistorisch Maandblad verscheen onlangs een kritische beschouwing van VAN WESTREENEN (1987) over een publikatie van onze hand in het tijdschrift *Lutra* (SLIM & STUMPEL, 1986) betreffende Steenmarters (*Martes foina*) in ondergrondse mergelgroeven.

Wij beschreven in ons artikel de waarnemingen die aan Steenmarters en hun sporen werden gedaan tijdens de vleermuiscensus van januari 1986. Het leek ons goed deze informatie vast te leggen omdat dergelijke waarnemingen niet eerder zijn gepubliceerd. Ze werden gepresenteerd vanuit de intentie een bijdrage te leveren aan de kennis over het gedrag van Steenmarters in dit type milieu. Ten aanzien van de relatie vleermuizen - Steenmarters beschreven wij geen causale verbanden, maar suggereerden wij dat er wederzijdse beïnvloeding zou kunnen zijn en dat dit effect zou kunnen hebben op de resultaten van de vleermuistellingen. Kortom, een artikel waarin op grond van eigen veldwaarnemingen een aantal vermoedens werden besproken.

Van Westreenen suggereerde dat wij geen nieuwe informatie verstrekten en dat er twijfelachtige conclusies werden getrokken. Blijkbaar was de door ons gepresenteerde informatie hem al bekend, maar noch van zijn hand, noch van anderen, hebben wij publikaties over de waargenomen en beschreven verschijnselen kunnen vinden. Als slechts beperkte informatie beschikbaar is, blijven er veel vragen open. Wij hebben gemeend ook deze beperkte informatie te moeten geven. De door ons gelegde verbanden zijn duidelijk als mogelijkheden gepresenteerd, niet als zekerheden. Dit laatste is slechts mogelijk door verdere waarnemingen en documentatie daarvan. Juist op dit punt nu schoot Van Westreenen zelf te kort. Zijn bijdrage vermeldde ter aanvulling slechts waarnemingen en daarop gebaseerde vermoedens in plaats van zekerheden.

Mogelijk heeft Van Westreenen ons artikel niet goed begrepen. Ons belangrijkste doel was immers om waarnemingen vast te leggen. Dit gebeurt onzes inziens te weinig: de reactie van Van Westreenen illustreert dit nog eens. Het vraagt teken bij een mogelijke relatie tussen Steenmarters en vleermuizen

is overigens inmiddels niet meer nodig. Naar aanleiding van ons artikel heeft BEKKER (1988) mest van Steenmarters uit Zuidlimburgse kalksteengroeven geanalyseerd en daarin vleermuisresten aangetroffen. Daarmee is echter nog niet vastgesteld hoe groot de invloed van Steenmarters op vleermuizen is. Wij wachten met spanning op veldonderzoekers die met goed gedocumenteerde nieuwe waarnemingen een bijdrage aan het oplossen van het gestelde probleem leveren. Dergelijke publikatie is een voorwaarde voor het vergroten van kennis, zeker op het gebied van de veldbiologie.

P.A. SLIM & A.H.P. STUMPEL,
Rijksinstituut voor Natuurbeheer,
Postbus 9201,
6800 HB ARNHEM.

LITERATUUR

- BEKKER, J.P., 1988. Watervleermuis *Myotis daubentonii* als prooi van Steenmarter *Martes foina* in ondergrondse mergelgroeven. *Lutra* 31 (1): in druk.
WESTREENEN, F.S. VAN, 1987. De herontdekking van Steenmarters in onderaardse kalksteengroeven. *Natuurhist. Maandbl.* 76 (6/7): 132-134.
SLIM, P.A. & A.H.P. STUMPEL, 1986. Steenmarter *Martes foina* (Erxleben, 1777), predator van vleermuizen (Chiroptera) in ondergrondse mergelgroeven? *Lutra* 29 (2): 294-297.

NASCHRIFT

Steenmarters en Vleermuizen vormen soms niet alleen natuurwetenschappelijk een moeilijk zaak. Evenzeer geldt dit voor het doen van waarnemingen en het uitspreken van vermoedens. Het door deze of gene kenbaar maken van bepaalde vermoedens, hoe sterk of voorzichtig dan ook, kan verhelderend werken en leiden tot meer belangstelling voor het betreffende onderwerp. Daarbij hoeft het accentueren van verschillende meningen niet te worden geschuwd. Integendeel, het benadrukken van tegenstellingen kan juist verduidelijken waar het om gaat.

Wat het voorkomen van Steenmarters betreft heb ik geschreven - tegengesteld aan SLIM & STUMPEL - dat deze dieren vaak in groeven voorkomen (op grond van eigen waarnemingen en informatie van derden). Inzake een mogelijke relatie met de aanwezigheid van Vleermuizen heb ik bericht - eveneens tegengesteld - dat er vermoedelijk geen verband van enige betekenis zal bestaan.

Tegen die achtergrond heb ik inder-

daad gesuggereerd dat de voornoemde auteurs nauwelijks nieuwe informatie verstrekten en dat er op grond van schaarse gegevens twijfelachtige conclusies werden getrokken. Verschillende gedachten af te dekken door thans te stellen dat door mij of zelfs in het algemeen verrichte waarnemingen te weinig worden gedocumenteerd laat ik graag ter beoordeling aan de lezers. Hierbij dreigt het gevaar van een eindeloze discussie waarvoor het Maandblad waarschijnlijk niet voldoende ruimte biedt. Verschillende standpunten kunnen worden begrepen. Verschillen blijven bestaan. Naar mijn smaak hoeven we dat niet altijd te betreuren: we kunnen er ook wat van leren.

FREEK VAN WESTREENEN

MEER LOKATIES BEDREIGDE MUURPLANTEN

Het aantal reacties dat binnenkwam naar aanleiding van de oproep in het januarinummet met betrekking tot bedreigde muurplanten was opmerkelijk groot. Kennelijk genieten de muurplanten nog een warme belangstelling in Limburg!

In de eerste plaats wil ik hier de volgende personen bedanken voor het insturen of doorgeven van waarnemingen: C. Felix, W. Vergoossen, L. Verheggen, G. van de Wal, H. Hillegers, W. Evers, P. Grooten, N. Niessen, T. Stemkens, J. Leunissen, M. Crijns, F. Post en P. Bossenbroek.

Naast veel lokaties met muurvarens en steenbreekvarens zijn vooral vermeldenswaard:

Maastricht: a. Gele helmbloem op muurtje aan Cannerweg (G. v.d. Wal) b. Tongvaren op Bossche Fronten (C. Felix)

Geulhem: Rechte driehoeksvaren (Plantenstudiegroep)

Stein: Tongvaren op kasteelruïne (H. Hillegers)

Meerssen: Gele helmbloem op Regoutkapel (eigen waarneming)

Weert: Gele helmbloem en Klein glas-kruid (F. Post)

Alle waarnemingen zullen worden opgenomen in het soortenbeschermingsplan.

Waarnemingen van bedreigde muurplanten blijven welkom!

T.J.D. MULDER
Bloemenweg 23
Maastricht